

INIȚIATIVE ȘI MĂSURI LEGISLATIVE EUROPENE PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATerea MIGRAȚIEI ILEGALE

Angela CUCIURCĂ,
doctor în drept
Rodica CUCIURCĂ,
magistru în drept

SUMMARY

Illegal migration represent one of the main reasons what bothers now European experts from areas of the international relations and security studies just because of the risk that this phenomenon is. Often with social and political causes, starting from the precarious living to repercussions of the dictatorial regimes, the illegal migration also represent a significant geopolitical appearance for Europe from 21st century, and is one of the main pylons what are hte origins profileration of the organized crime. The specific effects are often represented by the development of "underground" economy, pains causing an imbalance between domestic skilled labor and market demand, increased prostitution and drugs and organs trafficking. Even more, social exclusion and socio-cultural differences can represented the bases of conflict sources between natives and immigrants where can be developed terrorist feelings.

Key-words: illegal migration, human trafficking, migration processes, migrants, criminal situation, migration policy.

REZUMAT

Migrația ilegală reprezintă unul dintre motivele principale care îngrijorează actualmente experții europeni din domeniile relațiilor internaționale și studiilor de securitate, tocmai din cauza riscurilor pe care acest fenomen le ridică. Avînd, de cele mai multe ori, cauze sociopolitice, pornind de la nivelul precar de trai pînă la repercusiunile regimurilor dictatoriale, migrația ilegală reprezintă totodată un aspect geopolitic semnificativ pentru Europa secolului XXI, fiind unul dintre principalele motive ce stau la originile amplitudinii crimei organizate. Efectele specifice sînt dezvoltarea economiei subterane, munca la negru determinînd totodată un dezechilibru între forța de muncă autohtonă calificată și oferta pieței, prostituția și intensificarea traficului de droguri și organe. Ba mai mult, marginalizarea socială și diferențele socioculturale pot reprezenta fundamente ale unor surse de conflict între băștinași și emigranți, în rîndurile cărora se pot dezvolta sentimente extremist-teroriste.

Cuvinte-cheie: migrație ilegală, trafic de ființe umane, procese migraționiste, migranți, situație criminogenă, politică migraționistă.

Introducere. La început de secol, societățile dezvoltate confruntate cu greutăți economice și sociale, precum și societățile în curs de dezvoltare, a căror dificultăți sînt mult mai mari, nu mai sînt în măsură să gestioneze corespunzător politica demografică care oricînd poate deveni o adevărată bombă umană, dacă nu adoptă măsuri urgente și eficiente. Cea mai dificilă problemă socială, politică și economică cu care se confruntă Republica Moldova este migrația forței de muncă. La prima vedere, acest lucru n-ar trebui să mire pe nimeni, deoarece fenomenul este caracteristic pentru toate țările lumii în faza trecerii la economia de piață. Totuși noi nu putem trece cu vederea faptul că ponderea și amploarea migrației din țara noastră sînt ieșite din comun. Nu există în lume nici o țară decît R. Moldova, unde o treime din populație se află peste hotare cu intenția de a nu se mai întoarce acasă.

Metode și materiale. Pentru analiza problemei abordate au fost utilizate un șir de metode: comparativă, inductivă, deductivă, logico-juridică, istorică. Ca material au fost utilizate un șir de legi și hotărîri ce constituie

baza juridică a migrației în general și migrației ilegale în special.

Primele încercări de luptă împotriva migrației ilegale a populației moldovenești au fost legate de combaterea traficului de ființe umane. Inițiatorii împiedicării și combaterii acțiunilor de trafic au fost organizațiile internaționale, preocupate de traficul de femei cu scopul exploatării sexuale. În conformitate cu recomandările organizațiilor internaționale și reieșind din situația reală, prin Decizia Guvernului Republicii Moldova (mai 2000) a fost creat Grupul Național de Combatere a Traficului de Persoane, care urma să aibă rolul de partener național în cadrul Proiectului Organizației Internaționale a Muncii pentru combaterea traficului de ființe umane. În același timp, a fost dezvoltat Planul de Acțiuni pentru combaterea traficului de ființe umane, care pune accentul pe cooperarea și acțiunile comune ale entităților publice și organizațiilor nonguvernamentale. În aceeași perioadă a fost constituit grupul de lucru permanent, în care au intrat reprezentanți ai ministerelor, deputați, reprezentanți ai organizațiilor nonguvernamentale.

Deși se întreprind anumite măsuri,

în ansamblu există mari rezerve în ceea ce privește combaterea migrației ilegale și a traficului de ființe umane. În special, neajunsurile sînt legate de inconsecvența autorităților moldovenești privind pedepsirea oficialilor publici care „acoperă” migrația ilegală, traficul de ființe umane cu scopul exploatării peste hotare etc. Acest lucru a determinat Departamentul de Stat din SUA, în Raportul privind contracararea migrației ilegale a ființelor vii în 2007, să excludă Moldova din grupul doi și să o plaseze în al treilea grup de țări care nu fac nimic sau doar imită lupta cu combaterea acestui flagel social. Între timp, se observă unele aspecte pozitive de gestionare a migrației în Republica Moldova, în mare parte datorită cooperării active cu Uniunea Europeană. În același timp, este necesar să acordăm atenție împrejurărilor care duc la reducerea eficacității reglementării proceselor migraționiste în Moldova, și anume:

1) Lipsește cercetarea și pedepsirea penală a oficialilor guvernamentali care „acoperă” migrația ilegală sau o organizează.

2) În lupta pentru contracararea migrației ilegale deseori activitatea

se imită, dându-se preferință mai ales măsurilor administrative decât celor de interdicție. Un exemplu în acest sens sînt „sfaturile” (neoficiale) date de către consulatele străine referitor la numărul fix (limitat) de vize eliberate pe parcursul unei zile de lucru.

3) Se cer activități axate pe diasporă, care să includă stimularea patriotismului, aspecte socioeconomice, de drept și informaționale. De multe ori ele se rezumă la o abordare birocratică, care face necesară investirea în economia țării, mizîndu-se pe nostalgia migranților.

4) Bazîndu-se doar pe cooperarea cu Uniunea Europeană în ceea ce privește reglementarea migrației, autoritățile moldovenești pierd legătura cu statele din Est (Rusia, Ucraina, alte țări CSI) în ceea ce privește cooperarea pentru combaterea migrației forței de muncă, a traficului de ființe umane cu scopul de a fi exploatate în diferite forme.

Acest aspect al activităților nu trebuie trecută cu vederea mai ales în contextul concurenței tot mai mari pentru migranți ca forță de muncă, schimbărilor în politica migraționistă a Rusiei, ca principal contractor al forței de muncă moldovenești. În acest context, considerăm că fără o politică de investiții pe termen lung, bine gîndită, din partea Uniunii Europene, toate măsurile întreprinse de către autoritățile moldovenești cu scopul de a reglementa migrația nu vor avea succesul așteptat. Combaterea eficientă a traficului ilegal rămîne deci un proces complex, care îmbină atît voință, cît și măsuri economice care necesită cooperare la nivel internațional, precum și între structurile naționale, organele de stat și organizațiile nonguvernamentale.

Protecția socială a migranților se referă la două aspecte principale: 1) protecția socială a migranților în țara-gazdă, 2) securitatea socială a acestora în perspectiva întoarcerii lor în Republica Moldova, pentru că majoritatea dintre ei nu contribuie la fondul de asigurări sociale și la fondul pentru asigurări obligatorii de asistență medicală. Deși în decembrie 2006 s-au făcut modificări în Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat prin introducerea contractului individual de asigurare, care se încheie direct cu Casa Națională de Asigurări Sociale, puțini migranți apelează la acesta pentru a-și asigura pensia pentru limita de vîrstă. De asemenea, persoanele

plecate la muncă peste hotare își pot procura polița de asigurare medicală obligatorie. Cetățenii Republicii Moldova se adresează medicului în străinătate doar în cazuri extreme, pentru că serviciile medicale sînt scumpe și majoritatea nu-și pot permite să le achite sau trebuie să facă mari eforturi financiare. Cei mai mulți migranți încearcă să-și rezolve problemele de sănătate prin metode tradiționale sau în condiții casnice, prin administrarea unor medicamente.

Trebuie de luat în calcul faptul că mulți migranți acceptă, fiind constrînși de împrejurări, să lucreze în condiții nocive sau cu risc sporit. Problema este și mai gravă dacă ne referim la faptul că „necontribuția” celor plecați la muncă peste hotare se răsfrînge asupra întregului sistem de asigurare socială, pentru că povara celor angajați este din ce în ce mai mare. Este absolut necesară o politică și o strategie guvernamentală coerentă în acest sens, pentru a crea condiții favorabile care să stimuleze migranții să contribuie la sistemul asigurărilor sociale și de sănătate, prin campanii publice de informare asupra necesității acestor contribuții. Dacă acordurile bilaterale în domeniu sînt mai greu de coordonat, atunci, pe plan intern, eforturile ar trebui să fie maxime. Moldova are propria politică migraționistă, în contextul inițiativelor migraționiste ale Uniunii Europene.

Migrația ilegală cauzează multiple probleme legate de plasarea forței de muncă, de lezarea drepturilor cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare, de pătrunderea ilegală în țară a cetățenilor străini și a apatrizilor, tranzitarea ilegală a teritoriului țării, traficul ilicit de ființe umane, agravarea situației criminogene. Ca urmare a emigrării la muncă a unei părți considerabile a populației, piața muncii se poate confrunta cu disproporții condiționate de lipsa forței de muncă calificate. Este nevoie de mijloace și de timp pentru a înlocui constructorii, pedagogii, medicii, inginerii și alte categorii de specialiști calificați care au părăsit locurile de muncă.

Procesele migraționiste influențează atît situația socială, economică și demografică din țară, cît și stabilitatea și securitatea statului. Analiza situației migraționiste denotă că sistemul existent de reglementare a acesteia în Republica Moldova nu corespunde necesităților reale. Actualul cadru juridic nu asigură respectarea deplină a

drepturilor migranților, iar activitatea structurilor de stat în domeniul migrației este insuficientă, întrucît acestea nu dispun de un mecanism bine determinat de evidență și de control al fluxurilor migraționiste, precum și de pîrghiile necesare pentru dirijarea lor. Noile realități social-economice și politice solicită luarea din partea Statului a unei atitudini deosebite față de problemele migrației populației, care presupune adoptarea unei strategii adecvate în acest domeniu și elaborarea cadrului legislativ necesar pentru promovarea politicii migraționiste a Republicii Moldova.

Prezenta Concepție are ca scop determinarea politicii de stat în domeniul migrației, fapt ce va permite asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, reglementarea și dirijarea procesului migraționist în interesul persoanei și al societății, protecția socială a migranților și a familiilor acestora, stabilirea relațiilor de cooperare cu alte state, crearea condițiilor de angajare legală în cîmpul muncii peste hotare a cetățenilor moldoveni, combaterea migrației ilegale și a traficului ilicit de ființe umane. Concepția politicii migraționiste stabilește scopurile, sarcinile, principiile de bază și direcțiile prioritare ale reglementării și dezvoltării proceselor migraționale în Republica Moldova, căile de promovare și de realizare a politicii migraționale, sarcinile și funcțiile de bază ale autorităților administrației publice în domeniul migrației.

Un rol important îi revine Statului și în controlul asupra intrării în și ieșirii din țară a tuturor categoriilor de migranți, în combaterea migrației ilegale de muncă și contracararea activității persoanelor fizice și juridice care intermediază ilegal acțiunile de angajare peste hotare, în combaterea traficului ilicit de ființe umane. Printre aceste inițiative, menționăm: aprobarea unei abordări globale față de migrația în regiunile de est și sud-est învecinate cu Uniunea Europeană; parteneriatul privind mobilitatea și migrația circulară; instrumentul european de vecinătate și cooperare; Misiunea Uniunii Europene privind Cooperarea la Frontieră (EUBAM); Sinergia Mării Negre; noua tematică de cooperare cu țările terțe în domeniul azilului și migrației; crearea Centrului Unic de Vize al Uniunii Europene; Acordul privind Simplificarea Regimului de Vize și de Readmisie. Avînd în vedere încheie-

rea termenului Planului Individual de Acțiuni „Uniunea Europeană – Republica Moldova”, autoritățile moldovenești au înaintat inițiativa de a semna un nou document de cooperare cu Uniunea Europeană. Acest document trebuie să fie bine consolidat din punct de vedere politic, oferind Moldovei o continuitate a reformelor inițiale de integrare europeană. Republica Moldova nu insistă ca acest document să fie numit Plan de aderare a RM la Uniunea Europeană, însă vrea ca în document să fie clar menționat că țara va obține acces și va avea posibilitate să folosească toate cele patru libertăți oferite de Uniunea Europeană țărilor ce urmează să adere.

Moldova și-a exprimat dorința de a adera în calitate de țară-pilot la Proiectul privind migrația circulară și a venit, la rîndul său, cu propuneri și observații privind îmbunătățirea mecanismului migrației circulare și de mobilitate. Au avut loc două runde de negocieri referitor la oferirea Republicii Moldova a Proiectului-pilot de parteneriat în domeniul migrației circulare și de mobilitate. În iunie 2008, Moldova a fost selectată în calitate de țară care va realiza acest proiect-pilot. Accentuăm semnificația specială a unui astfel de acord de mobilitate. Se știe că majoritatea inițiativelor Uniunii Europene în domeniul migrației au caracter restrictiv. Acest acord pune accentul pe aspecte care să le permit, în primul rînd, să atragă atenția asupra migrației circulare a cadrelor de muncă calificate, pe sensibilizare, pe formare profesională în contextul cerințelor UE, cu scopul de reîntoarcere și reîntegrare în țara de origine.

În ansamblu, Republica Moldova a salutat rezultatele misiunii EUBAM: s-a fortificat încrederea la frontieră, s-a redus migrația ilegală, traficul de droguri, numărul de automobile furate etc. Utilizarea tehnologiilor moderne a permis identificarea traficului de țigări nemarcate în containere. Deschiderea în 2007 a unui Centru Unic de Vize UE a permis facilitarea obținerii vizelor UE pentru țările care nu au ambasade în Republica Moldova.

Începînd cu 1 ianuarie 2008, prin Acordul de Facilitare a Regimului de Vize și de Readmisie, a fost introdus regimul simplificat de vize între Moldova și țările Uniunii Europene. În același mod a fost simplificată procedura de perfectare a vizelor pe termen scurt (numărul și perioada de examinare a documentelor). Se stabilește o taxă

mai mică, sînt determinate categoriile de persoane care pot primi gratuit viza cu intrări multiple și vize pe termen mai lung. Sînt introduse anumite măsuri de facilitare a regimului de vize cu România și Bulgaria. Din 11 iulie 2008, cetățenii Republicii Moldova pot tranzita teritoriul României fără viză de tranzit, într-o perioadă care nu depășește cinci zile, dacă dețin o viză pentru una din țările UE sau permis de ședere în aceste țări.

Spre deosebire de multe alte țări, Acordul privind readmisia cetățenilor moldoveni și cetățenilor țărilor terțe ce au intrat în Uniunea Europeană de pe teritoriul Republicii Moldova, a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2008. Mai mult ca atît, Moldova a semnat acorduri privind readmisia cu Cehia, Ungaria, Lituania, Polonia, România, Ucraina, Norvegia, Elveția, Italia. Ca parte a Procesului de la Budapesta de cooperare regională în contextul Sinergiei Mării Negre, Moldova cooperează în domeniul combaterii migrației ilegale, contrabandei, criminalității transfrontaliere, consolidării și modernizării tehnice a controalelor de frontieră, îmbunătățirii procesului de culegere a datelor și monitorizării informațiilor etc. Comisia Europeană sugerează instaurarea unui mecanism care să permită a se stabili, la nivel european, care state pot reintroduce excepțional controale la frontierele interne, chiar dacă sînt membre Schengen. Mecanismul va fi utilizat ca “ultimă soluție”, în situații critice, pînă la adoptarea unor noi măsuri.

În prezent Republica Moldova dispune de o bază legislativă destul de largă care stabilește sarcinile și responsabilitățile ministerelor și departamentelor, organelor administrative privind exercitarea controlului regimului de intrare, ședere, documentare și ieșire a cetățenilor străini și apatrizilor din țară, inclusiv procedeele de scoatere și expulzare din țară și tragere la răspundere a străinilor contravenienți, precum și organizarea măsurilor în vederea prevenirii acțiunilor care ar putea aduce prejudiciu securității statului.

Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova definește dreptul de a ieși și a intra în țară, enunță restricțiile aduse acestui drept și reglementează procedura de solicitare pentru ieșirea și intrarea în țară. Legea prevede că cetățenii străini și apatrizii să se afle în Republica Moldova în baza actelor de identitate

naționale valabile, a permiselor de ședere eliberate de organele competente și obligativitatea acestora să iasă din țară la expirarea termenului de ședere stabilit.

Legea cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și al apatrizilor reglementează drepturile și obligațiile cetățenilor străini care au domiciliul în Republica Moldova. Totodată, legea menționată prevede că străinii și apatrizii poartă răspundere administrativă și penală pentru încălcarea legislației în vigoare, precum și că acestora în asemenea cazuri li se poate reduce termenul de ședere sau ei pot fi expulzați din Republica Moldova.

Legea cu privire la migrațiune prevede principiile și obiectivele migrației, competențele organelor administrative implicate în problemele migrației și regulile de bază ale emigrării și imigrării. Legea menționată prevede suportarea cheltuielilor pentru expulzarea străinului din contul fondului de expulzare, pînă în prezent însă un asemenea fond n-a fost instituit și nu este determinată modalitatea acumulării surselor financiare în acest scop.

Legea cu privire la statutul refugiaților stabilește cadrul juridic, economic, social și organizațional de acordare a statutului de refugiat, a azilului politic și a protecției temporare în Republica Moldova și determină statutul acestora.

Legea cu privire la actele de identitate din Sistemul național de pașapoarte determină tipurile actelor de identitate (buletine de identitate, pașapoarte și permise de ședere) cu care sînt documentați cetățenii Republicii Moldova, precum și cetățenii străini și apatrizii domiciliați temporar sau permanent pe teritoriul țării. Legea prevede modalitatea de documentare, eliberare, ridicare a actelor de identitate, precum și obligațiunile și responsabilitățile titularului.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 376 din 06.06.1995 au fost aprobate *Regulile de ședere a cetățenilor străini și a apatrizilor în Republica Moldova și Regulamentul cu privire la modul de perfectare și eliberare a actelor de identitate ale Sistemului național de pașapoarte*, documente care cuprind modalitatea aplicării în practică a legilor menționate mai sus, adică modul de perfectare și eliberare a actelor de identitate către cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini și apatrizii domiciliați permanent sau temporar pe teritoriul ei, statutul juridic al acestor

tora și modul de ieșire din și de intrare în Republica Moldova.

Legea privind frontiera de stat a Republicii Moldova reglementează modalitatea de trecere a frontierei de stat, atribuțiile Serviciului în domeniul apărării frontierei și efectuării controlului la punctele de trecere, precum și atribuțiile altor organe competente (MAI, MAEIE, Serviciul Vamal) în zona de frontieră.

Legea turismului reglementează principiile de organizare a turismului, competența autoritatilor publice, drepturile și obligațiile agenților de turism etc.

În *Legea cu privire la poliție* au fost introduse modificări care prevăd reținerea în localuri special amenajate a persoanelor care au intrat clandestin, se află ilegal și sînt supuse expulzării de pe teritoriul Republicii Moldova, și au fost stipulate drepturile poliției de a aplica interdicții de intrare/ieșire și de a lua decizii și întocmi dosare de reducere a termenului de ședere și de expulzare a străinilor din Republica Moldova.

În *Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova* au fost introduse unele completări ce prevăd angajamentul persoanei care invită în țară cetățeni străini de a suporta cheltuielile legate de șederea, asistență medicală pe perioada sejurului, precum și cele impuse de eventuala expulzare a acestora. Legea a fost completată cu prevederea de a obliga organele competente să elibereze invitațiile de comun accord cu MAI.

Totodată, întru executarea prevederilor Hotărîrii Guvernului nr. 1415 din 19.12.2001, a fost elaborată și adoptată Hotărîrea Guvernului cu privire la crearea Centrului de plasament temporar al străinilor, nr. 71 din 30.01.2004.

Cadrul legislativ actual în general este suficient pentru activitatea organelor competente în acest domeniu, dar pornind de la aspirațiile țării noastre de a se integra în Uniunea Europeană, ar fi util de a-l aduce mai aproape de legislația UE, pentru a exclude unele lacune și a evita dublarea unor reglementări. Concomitent, este necesar de a revizui cadrul legislativ existent, pentru a-l conforma cadrului legislativ al UE în acest domeniu.

Rezultatele investigației constau în recomandări de a efectua modificări majore în sectorul public, în normele culturale și stimulentele economice cu care se confruntă grupuri mari de

oameni. Astfel de schimbări necesită mult timp și se realizează treptat, în cele mai bune condiții. Însă succesul acestor reforme va fi, în cele din urmă, important pentru viitorul R. Moldova. Există și alte măsuri ce pot fi utilizate pentru a extinde beneficiile migrației și ale transferurilor de peste hotare asupra creșterii, angajării și reducerii sărăciei. Prima acțiune se referă la politicile privind volumul, caracteristicile și utilizarea transferurilor.

O recomandare simplă, care ar putea fi abordată ca parte a unui acord bilateral mult mai cuprinzător dintre Moldova și țările relevante, este oferirea unui anumit tip de "perioadă de grație" (durata căreia ar fi deschisă pentru negociere), în timpul căreia migranții ar fi capabili de a munci și concomitent de a fi liberi să-și clarifice statutul. Un astfel de acord ar putea, de asemenea, include prevederi ce țin de oferirea asistenței în accesarea, înțelegerea și completarea documentației. Din multe interviuri realizate cu migranții și autoritățile, pare să fie foarte evident că autoritățile abordează prea puțin aceste subiecte. Inițierea implementării acestei recomandări, destul de simple și directe, pare să fie un pas pozitiv în direcția corectă.

Concluzii. Analizînd problemele abordate cu titlu de concluzie, am constatat că forța de muncă migrată contribuie la sporirea masei valutare din țară și scăderii inflației bănești, ceea ce duce la stabilizarea social-economică a țării, contribuie la diminuarea conflictualității sociale, la consolidarea sistemului bancar, îmbunătățirea stării materiale a populației, reducerea sărăciei și formarea clasei sociale mijlocii. Una dintre cele mai mari provocări ale tranziției este ajustarea educației profesionale la noua economie și noile ocupații care sînt solicitate.

O reducere a migrației ar putea încetini dezvoltarea economiei, chiar dacă ar contribui la unirea familiilor și ar soluționa unele dificultăți pe piața muncii, ceea ce probabil nu se va întâmpla atîta timp cît Moldova se confruntă cu probleme interne sociale și economice, iar cererea pentru lucrul emigranților este înaltă. Scenariul probabil este unul în care nivelul migrației rămîne înalt, dar este mai bine controlat și fluxurile sînt mai regulate. Unele aspecte negative ar putea persista, dar pot fi concepute anumite intervenții prin intermediul politiciilor. Eforturile Guvernului Republicii Moldova de a îmbunătăți climatul de

afaceri sînt în curs de desfășurare de la un timp, avînd ajutorul substanțial al donatorilor externi.

Din moment ce viața peste hotare va deveni în timp, probabil, mult mai atractivă, iar tot mai mulți migranți își vor legaliza treptat statutul în majoritatea țărilor de destinație, Guvernul R. Moldova va ajunge în curînd să concureze pentru persoanele mobile pe plan internațional. Oricum, moldovenii care constituie al treilea val al migranților potențiali ar putea să posede abilități esențiale și ambiții de antreprenariat, generînd o creștere economică majoră, întru binele tuturor moldovenilor.

Referințe bibliografice

1. *Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova*, nr. 269-XIII din 09.11.1994.
2. *Legea cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și al apatrizilor în Republica Moldova*, nr. 275-XIII din 10.11.1994.
3. *Legea cu privire la migrațiune*, nr. 1518-XI din 06.12.2002.
4. *Legea cu privire la statutul refugiaților*, nr. 1286 din 25.07.2002.
5. *Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte*, nr. 273-XIII, din 09.11.1994.
6. *Legea privind frontiera de stat a Republicii Moldova*, nr. 108-XIII, din 17.05.1994.
7. *Legea turismului*, nr. 798-XIV din 11.02.2000.
8. *Legea cu privire la poliție*, nr. 416-XII din 18.12.1990.
9. *Legea cetățeniei Republicii Moldova*, nr. 1024-XIV din 02.06.2000.
10. Hotărîrea Guvernului cu privire la măsurile suplimentare de realizare a Sistemului național de pașapoarte, nr. 376 din 06.06.1995.
11. Hotărîrea Guvernului despre aprobarea Regulamentului cu privire la instruirea cetățenilor străini și apatrizilor în instituțiile de învățămînt din Republica Moldova, nr. 746 din 21.06.2003.
12. Hotărîrea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind eliberarea de invitații cetățenilor străini și apatrizilor, nr. 33 din 22 ianuarie 2004.
13. Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova privind aprobarea *Concepției politicii migraționale a Republicii Moldova*, nr. 1386-XV din 11 octombrie 2002.